

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnium
Gentium, Et || Rerum Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

5 de Ereptione, seu constitutione beneficiorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

15 **I**us perpetuum patronatus hoc ius amittit, si donet illud aut cedat alteri, quod licet etiam sine licentia episcopi, c. 3. in princip. eod. in 6. tamen plena collatio episcopi est, sed presentationem expectare debet intra tempora fieri ab eo, in qua ius translatum est. Nisi si moniace qui habet ius illud, in se transfuerit: nam in penam dignus est qui priuatur iure patronatus. ca. quia clerici quidam de iur. patron. ca. iur. iurum, de priuileg. c. priuilegium, 11.

16 **g.** **P**riuarus et is perpetuo hoc iure, qui per se vel per alium procurauerit episcopum, vel rectorem ecclesie, cuius est patronus, occidi: ut necis, nec heredes eius usque ad quartum gradum possint hoc iure vel honore potiri. c. pen. de peni. incip. in quibusdam.

17 **d.** **P**er condemnationem tamen alterius criminalis, hoc ius non eripitur, nec a filiis patroni: quia hoc ius habet solum auctoritate canonis, quo non priuatur, nisi a solo Papa. glos. in can. filius, 16. q. 7. Conceditur namque hoc ius patronatus, potissimum laicis, singulari quodam beneficio & priuilegio, favore ecclesiarum, ut ad constructionem & dotacionem earundem inuidentur. c. 3. & c. cum dilectus de iure patro. Proinde fauor ille ecclesiarum remanet delicto etiam interueniente. **g.** **Q**uod dicitur etiam ius patronatus fundacione ecclesie, c. nobis. eod. ca. pia mentis, 16. q. 7. edificacione facta suis sumptibus, ca. monasterium, eod. dotacione, seu additione prouentuum, can. filius, & can. quicumque, 16. q. 7. ex contrafactu translatione facta cum uoluntate, c. cum seculum. & c. ex literis, de iur. patron. in successione. elem. 2. eod. **g.** **C**onstat que et ex precipuis modis acquirendi, onus etiam esse ius patronatus patrono potius, nempe quod ex bonis eius propriis natum sit, ut & inde aliud sequatur, uidelicet sollicitudo patroni in his conferendis, que elargitus ipse est, vel in a quibus causam & ius habet: dare namque operam debet, ne bona ecclesie patronate pereant vel detrimentum patiantur, eamque ob causam moneat prefectam, postea episcopum, usque negligentibus mederi incommodo regem ipsum. ca. filius, 16. q. 7.

18 **g.** **Q**uia si eo congrui non fiat redditus ecclesie patronate, ipse cogitur per episcopum supplere quod sufficiat pro alimentis prefecti presentati, & ad iura episcopalia soluenda. ca. 1. de iur. patro. ap. Clemen. c. 1. de preben. in 6. c. exstirpanda, §. quod uero. eod. in u. ap. Gregor. Dicitur et patronus ideo defensor can. frigidus, 16. q. 7. ecclesie, & ad uocatus, c. quia clerici, de iur. patron. quia eius habet patrocinium, uice dominus, custos, gardiam habens. c. praterea, in 2. de iur. patron. **g.** **Q**uocirca et quoque nec ei delinquenti ius hoc adimendum, quod onerosum alioquin ei est, aliquando etiam uult. ut dum ad iur. iur. peruenit: nam eo casu ne sit ingrata ecclesia patronata, patronum & liberos eius alere tenetur, c. nobis, §. fin. eo. can. quicumque, 16. q. 7. habita ratione honorum ecclesie, & qualitas personarum patronorum. ca. vlt. i. o. g. 3. sed et si quid. §. 1. de usufructu. in p.

19 **g.** **A**uimaduertendum et autem est, in hoc iure patronatus constituto, episcopi consensum, ut diximus in fictione, requiri, & tunc dicitur ius patronatus spiritualitatu, id est, approbatum ab episcopo: quo nomine eximuntur ab hac institutione oratoria, si apud que capella, que beneficia non sunt proprie. Cum nemo si re episcopi consensu possit edificare ecclesiam. cano. nemo, de consecr. dist. 1. can. qui religiosus, cum §. seq. 18. q. 2. c. fin. §. fin. de eccles. edific. Quare alia ratione, propter auctoritatem ab episcopo interpositam, ipse episcopus habet in eo patronatu ius institutionis, id est, facultatem intra ecclesiam, vel in ecclesia statuendi presentatur. Relatiuumque hic fit uerbum institutionis, ad presentatur, nem alterius: nam ea institutio libera non est collatio, sed si fiat presentatio admitti debet ab episcopo, alioquin si repudiet, patet via refugii: ut dicunt, in refutum ad Archiepiscopum.

20 **g.** **L**ata et alioquin est institutionis appellatio, que interdum pro collatione accipitur, nempe pro concessione libera beneficii facta ab episcopo iure communi, vel ab alio ex priuilegio, cuius collationis, & primum species est. glo. in rubr. de institution. in 6. vide & de altis acceptionibus Io. Imolan. in c. ex frequentibus. & c. cum uenissent, de iure patron. Interdum institutio, pro confirmatione electi, quam facit episcopus, c. cum olim, de maior. & obed. & tot. tit. de elect. & pro approbatione episcopalis collationis ab alio quam episcopo facte, dicta auctorizabilis institutio, ut in ca. cum satis de offic. archid. Item aliquando pro translatione possessionis, quam dicunt installationem, & inductionem, in realem possessionem. de qua in c. ad hac, c. cum nostrum, eod. Proprie tamen permutum inter est inter collationem, que est libera, institutionem, que necessaria, & presentationem. c. cum in illis, §. cum autem, de preben. in 6.

21 **g.** **I**deo et collatio iude vacante loco episcopalia capitio de benefi-

ciis fieri nequit, institutio debet. c. cum olim, de maior. & obed. ap. Greg. c. 1. de Inst. in 6. c. 1. ne sede uacant. ap. Greg. c. 1. eo. tit. in 6. Quod & in vicario obseruatum est. c. ex frequentibus, de Inst. ap. Greg. c. si. de offic. uicar. in 6. Sed hanc haec tenus de beneficiis iuris patronatus dicta sint, quibus plura me posse addere non difficeo: uerum quia patronatus huius materia & quaestiones, proprio tractatu & celebri explicatur a Rocho, ad eum remittam lectores, ne fuci instar labores aliorum supplemus.

Hic et tantum adiciam, apud antiquos idolis seruientes, fuisse olim quoque in diuino cultu quaedam sacerdotia patronata, dicta gentilia, id est, generis seu familiae certae, que redditus annuos sacrificiis suis praebat. De quibus meminit Cicero de A. Tullianum responso & alii. Sic Michas uicini monte Ephraim idolum sibi fecit, & ei extruxit aediculam, fecit Ephod & Theraphia, id est, uestem sacerdotalem, constituitque ibi sacerdotem, & illi redditus, ut habetur in lib. Iudic. Israelis, cap. 17. & 18.

De Ereptione seu Constitutione beneficiorum, eorumque interitu incidenter.

C A P. 5.

- 1 Beneficiorum origo.
- Beneficium fundatio & creatio quid, eod.
- 2 Beneficium restitutio quid.
- 3 Beneficia quot modis extinguantur, & restituantur, & 14.
- Beneficia quare extinguuntur possunt.
- 4 Sacra res a sanctitate eximus possunt.
- 5 Beneficia inueniuntur unione.
- De unione beneficiorum, & quid unio, eod.
- 6 Vno beneficiorum tripliciter fit.
- Beneficium imperatio non exigit mutationem unius ecclesie.
- 7 Unonis faciende rationes.
- 8 In unione faciende uocandi ii, quorum interest.
- 9 Beneficium extinguuntur fundacione eius reprobata.
- 10 Beneficia occupata ab hostibus an intereant.
- 11 Ecclesia parietibus omnino subruitis, an remaneat beneficium, & 13. & seq. usque ad 22.
- 12 Auaere portante quid, & priuilegium eius.
- 13 Euocatio sacrorum, qua prophanum reddebat locum.
- 14 Vnio a quo fiat, & dissoluitur.
- 15 Ecclesia polluta non est iterum consecranda, sed reconcilianda.
- Ecclesia quibus polluitur, eod.
- 16 Ecclesia polluta quomodo, & quibus reconcilietur Deo.
- 17 Ecclesia consecranda ceremonie.
- Ecclesia semel consecrata, iterum consecrari non debet, eod.
- 18 Tempia ethnicorum quomodo adificabantur, & sacris inaugu-
- rabantur.
- 19 Ecclesia & beneficia ut restituantur.
- 20 Beneficiorum transmutatio qua, & quatenus permittitur.

Quia in superioribus beneficiorum diuersa qualitas, generali quadam nota: s docuit ecclesiasticarum personarum diuersitatem: series postulat, ut de ereptione beneficiorum agamus, ex qua vel in qua facile status & qualitas beneficiorum, ut a matre originem accipit. Ereptione itaque beneficiorum fit, noua fundacione, restitutione status antiqui beneficii, & immutatione. Noua fundacione, creatum beneficium dicitur a Clemente V. Pont. sum. clem. fin. de rescript. & Innocent. III. in c. dilecto filio, de preben. Fundatio illa noua fit, quando augmentatur numerus prebendarum, vel ecclesia, ubi prius non erat, erigitur: ut si ab Hraelitis, seu Agaritis ciuitates & regna a Christianis recipiantur. ut in c. 1. de uerb. sign. in 6.

Restitutio et fit erectio, cum extinctum beneficium restituitur: totque modis uidetur fieri restitutio, quot contrariis extinguuntur vel supprimi potest. Idcirco non alienum erit, de extinctione seu peremitione beneficiorum agere, priusquam de restitutione, que peremitionem refert, dicamus.

Ergo et beneficia extinguuntur & supprimi possunt, ut amplius non sint, vel non faciant nomen: primum, quando canonice, vel prebende extinguuntur, c. cum accessissent, & c. ex parte, de consuet. fructuum in opus, sicuti & augmentantur pro fructuum abundantia. c. fin. de uerb. signif. ap. Greg. Nec nos remoretur, quod uidetur habere quaestione, num possint tolli beneficia, vel perimi, cum Deo semel dicatum, alios in usus transferri non possit. ca. semel Deo, de reg. iur. in 6. c. in auincia, de rerum permu. siue ligna sint ecclesie, ca. ligna, de consecr. dist. 1. §. sacra, de rer. diuis. siue restit-

menta. *can. vestimenta, de consecra. dist. 1.* Nam necessitas, & maior causa huic rei gratiam facit aliquando, & honestas ecclesiastica, & ratio quædam singularis pro negotiorum occurrence modulo, vt res alioquin inalienabiles. *ut de reb. eccl. non alie. in anth. Liubemus. de sacros. eccl. propter alimenta. can. aurum, 12. q. 2.* & ob redemptionem captiuorum alienari possunt. *l. sancimus. 17. de sacrosan. eccl. C. ca. Apostolicos, c. Sacrorum canonum, ca. sicut, omnino, 12. q. 2.* et si debita vtgeant ecclesiam. *auth. praterea. de sacrosan. eccl. C.* ¶ Atque si iure ciuili traditum est lege aliqua, rem sacram posse profanam fieri, *l. inter stipulantem. §. sacram rem. de verb. oblig. in quo notat Iuriconsultos Cicero, dum ait, pro Mureto, Cum leges antiquæ sacrorum veterem inseritum, adinuenit subtilitas Iuriconsultorum, senes constituere ad coemtionem sacrorum, intermemorandum cassi faciendæ.*

¶ Sed si & alio modo secundo intereunt beneficia vniotæ, quando duo vel plura beneficia in vnum in perpetuum coniunguntur, id enim est vniotæ, *ca. sicut vnire. de excess. pralato. illud enim quod alteri vnitur, extinguitur, neque amplius per se vacare dicitur. Dist. in c. cum accessissent per illum textum de consit. Ludo. Gomes, in reg. cancel. de trien. possess. q. 8. fo. Andr. ad clem. 1. de supplen. negli. pralato. Et tunc proprie vniotæ, omittis duabus vniotæ speciebus. de quib. per gl. in c. 1. in ver. vniendo, & ibi interp. ne sede vac. apud Greg. gl. in c. 1. in ver. vniendo.*

¶ Vniotæ quippe tripliciter fieri dicitur: primum, cum duabus ecclesiis vnus & idem præficatur, *can. 3. temporis qualitas, 16. q. 1. c. 1. ne sede vac. ap. Grego. secundum, quando vna ecclesia alteri vnitur, quo casu quæ vnitur, amittit ius suum, & eo vitur, cui fit vnio. ca. reuelentes, §. fin. de stat. monacho. intacto remanente iure episcopi, c. 2. de religio. domib. tertium, fit vniotæ, cum simul vniuntur ecclesiæ, nec vna alteri subicitur: & tunc ex duabus quod melius est retinetur. *arg. c. medicamentum, de penit. dist. 1. gl. in regu. 11. cancell. Innoc. 8.* Et ad hos tres vniotæ modos reliqui, quos adferant Hæthensis & Godofredus, referri possunt. Et quæ sunt incorporationes & annexiones, quæ eius generis sunt: nam annexæ ecclesiæ cum illis eodem cenentur quibus annexæ, vt non valde interfit in impetratione beneficii, adicere annexas ecclesias, si modo principalis exprimat, & valor verus annexorum, vt tradit interpres antiquus regularum, *c. 3. temporis, 16. q. 1. c. 2. de religio. domib. c. fin. §. hospitalitatis, 25. q. 2. cancellariæ Innocentii Pap.**

¶ Vniotæ si causa rationem habet, vel propter nimitiam vicinitatem ecclesiarum, cum vtraque facile per vnum regi possit: vel cum altera caret populo ob incursionem hostium, vel morborum lneum, vel aliam ob causam. Sicuti certis de causis Imperatores ex duabus dignitatibus vnam facere possunt, vel vnam alteri vnire. *§. illud. vt iud. sine quoque suffra. in anth. collat. 2.* Item & propter alterius beneficii inopiã. ¶ Quare si & in vniotæ verus valor vtriusque beneficii exprimi debet, & vocari oportet in loco, & vt dicunt in partibus, ante, quorum interest, alias non vallet, vt decidit regula cancellariæ Pauli Pap. III. de vniotæ.

¶ Tertio si loco extinguitur beneficium, quando reprobatum eius fundatio vel erectio: velati primo, si in præiudicium ædificatur parochiæ capella, & opus nouum fuerit nuntiatum, debet deici postea ædificatum. *ca. 1. de eccl. edific. l. 2. §. l. prator ait. §. prator. de oper. no. nuntia. Item secundo casu, quo & subtrahitur ecclesiæ episcopalis dignitas, si aliqui proprium pastorem occiderint. ca. fin. 25. q. 2.* Et si deiciatur ecclesiæ moles & ædificium. *c. 2. hoc diximus, 16. q. 7. c. placuit. de consecrat. dist. 1.* ¶ Quarto si extinguitur beneficium, quæ ab hostibus fidei occupantur, *can. pastoralis, 7. q. 1. c. sancta Romana, de elect. vel saltem suspensio cultu diuino prope interitum sunt, vt non possit aduersus ea curate præscriptio, tanquam viduata pastore. ca. ex transmissa de præscript. c. prima actione, can. si sacerdos, 16. q. 4.* Et iure ciuili religiosa, sacræ loca esse desinunt, ab hostibus occupata. *l. cum loca, de religio. §. sumus. funer. in P.*

¶ Accedit quoque ad interitum ecclesiarum, cum parietes funditus subtriti sunt, nec remanet altare consecratum. Si tamen pars aliqua conflagatione vel inundatione, vel alio modo intereat ecclesia, remanere beneficii dicitur: & in primo casu ecclesia reædificata debet denuo consecrari, in altero nequaquam. *ca. lignis. §. c. proposuisti. iuncta gloss. in verb. reconciliari. de consec. eccl. can. ecclesiæ semel. §. can. de fabrica. de consec. dist. 1.* In concilio tamen Tributensi concessum est, vt sicubi a Normanis, Selandis, Vngaris, a malis Christianis, aut alio quocunque malo ecclesia fuerit incensa & combusta, liceat in capellis interim scum tabula consecrata missas peragere. *in ca. concedimus, de consec. dist. 1.*

¶ Tabula consecrata hic videtur supplere locum ecclesiæ, vel itabilis altaris: sicut altare portatile, *c. quoniam, de primig. in 6.* quod vbiunque locorum & maxime in bello circumferri potest. Ne defectu ædium consecratarum, vbi opus est, quis carere cogatur pabulo cælesti, hocque antiquitus permillum Christianis, & vt Sozomenus ait. *lib. 1. hist. Triparit. c. 9.* & Nicephorus Calisti, *lib. 7. hist. sit. 46.* hæc tabula vicem tabernaculi præstitit, ad quam diaconi & sacerdotes ministrabant ministeria diuina, iuxta statas ceremonias ecclesiæ. ¶ Veruntamen hic duco an. notandum, non ideo beneficium extingui omnino, quod omnino ecclesia fuerit diruta: nam distinctio beneficiorum non pendet ex ædificio, sed ex sacramentorum administratione, & decimarum vel reddituum assignatione: & quia possit reædificari iterum ecclesia, vel alibi officium, vel onus beneficii impleri.

¶ Quibus præcognitis, facile erit iudicium, quomodo restituantur vel reuiuifcantur beneficia, singulis interemtionibus contrarias causas opponentes: quia restituito, est prioris status reparatio. *ca. nos sanctorum, §. can. iuratus, 15. quest. 6. ca. si quem conuenerit, §. fin. 1. q. 3. c. quia diligentia, de elect. l. 1. de senten. pass. C. l. 1. ex quib. causis. in P.* Vt quia in primo capite diximus extingui suppressione beneficiorum, vel deficientibus fructibus, apparebit restitutionem fieri renouatione suppressionis, & fructuum incremento. *c. cum accessissent, de consit. Et in secundo, si approbentur ædificationes ecclesiarum ante reprobatæ, vel si operis noui nuntiatio tollatur, si episcopalis vel alia ecclesia in pristinum restituitur locum dignitatis, si ecclesia deicæta reficitur, & exciretur, & consecratur iterum, si ab hostili occupatione euincatur, vel iure postliminii. l. cum loca, de religio. §. sumus. funer. in P. c. pastoralis, 7. q. 1.*

¶ Nisi si quando constat locum omnino profanum factum: vt pote quando Deus locum contemnit, & testimonio aliquo diuino deseruisse eum ostenditur. Sicut refert Iosephus, *lib. 7. de bell. Iudaic. c. 12.* ante excidium Hierosolymitani templi, a sacerdotibus noctu sacrificantibus audita fuisse vocem ex adyis dicentem, *migremus hinc.* Erat & moris Romanorum in obsidionibus ciuitatum, priusquam irumperent, euocare earum deos, vt vocabant tutelares, & ita loca a sacris liberare, vt refert Macrobius, *lib. 3. Satur. ca. 7.* qui & euocandi ritus tradit. Sic apud Linium *lib. 5. Decad. 1.* dicitur Veios capturus euocauit Iunonem Veiorum conuertitricem, & pollicitus Romæ templum. Quod parcius explicat Vlpianus, *l. sacra loca. §. de rerum diuis. in P. verbis, Quis sanctum, inquit, locum liberare a religione volumus, solent inde sacra euocare.*

¶ Dehinc si & quæ vnione extincta sunt, per vnionis resolutionem restituitur: hoc enim naturale, eodem vinculo quo quid vinctum est dissoluit. *l. nihil tam naturale, de regul. iur. in P. c. 1. eod. tit. apud Gregor.* Episcopus in sua dæcesi beneficium vnit, & distinguit: summus autem Pontifex episcopatus. *c. sicut vnire. de excess. pralato.* Episcopus tamen non vnit ecclesias sine consensu sui capituli, & paroni, quem tamen non exigit summus Pontifex. *c. pastoralis, de donati.* Et quando vnio fit ad vitam alicuius tantum, eo mortuo beneficium reuiuifcit, in propriamque redit naturam: quia vnio hæc temporalis cum tempore extinguitur. *Gomes, in regul. de trien. possess. q. 8.*

¶ Sed si ecclesia polluta fuerit, reconcilianda quidem Deo orationibus est: non tamen ideo denuo consecranda, vt si ab hæreticis profanata sit. *can. ecclesiæ Arrianorum, §. can. Arrianorum, §. can. Agapitus, de consec. dist. 1.* Nam, vt ait Optatus Mileuitanus, *lib. 1. in princ. 2. con. Donati.* non potest esse ecclesia penes hæreticos, sed icimus quod omnes ecclesiæ hæreticorum sunt prostibula, & meretrices: vnus sponsus, vna ecclesia. Sic polluta homicidio, vel sang. tinnis effusione, vel semine, vel adulterio, reconcilianda. *c. significasti, de aduite. c. proposuisti, §. c. fin. de consec. eccl. L. cum c. 14. §. 15. can. si motum, de consec. dist. 1.* Item si in ea peliatur excommunicatus, *c. consuluisti, de consec. eccl. nam & tunc parietes sunt abradendi. can. ecclesiæ, in 1. §. 2. de consecrat. dist. 1.*

¶ Reconciliatio si autem fit per aquam lustralem exorcizatam, per lolum episcopum, non autem per sacerdotem simplicem, *ca. aqua per episcopum, de consec. eccl. idque per aquæ & vini mixtionem & salis, cum a perisione, & missa. can. de fabrica, de consecrat. dist. 1.* Refert autem Abdias Babylonicus in *histo. Aposto.* contemporaneus Apostolorum, D. Bartholomeum in ecclesia purificanda, quæ prius erat templum idoli Astaroth, crucem per latera infixisse, & benedixisse. Verum illa sanctificatio ad noua potius conse-

- consecrationem, quam ad purificationem sanctificatae antea, pertinet. Et ideo ritus varii sunt. ¶ Nam scum construenda est, episcopus debet vocari, ciuitati, qui locum designet, crucemque ibi publice figat, inquit de rebus sufficientibus ad alimenta praeficiendorum, *can. memo. de consec. dist. 1. c. 1. de censib.* Sunt & alia, quae ad consecrationem ecclesiarum, & altaris pertinent, de quibus consulendus Ioannes a Selua, in *1. par. tract. de benef. q. 5. num. 65. § seg.* Durandus, *lib. 1. Rationalis diuino. offi. c. de eccles. dedicat.* Vide & canon. 1. de consecrat. dist. 1. lib. 3. Reg. c. 6. Neque ecclesia consecrata est iterum consecranda, *can. eccles. de consec. dist. 1. c. 1. § de saoram. non iter. c. 1. de apof. nifi.* vt diximus, ex integro corrueit, funditus deleta fuerit, *d. can. de eccles. Lenuit. 14. in fi. arg. l. domum. de contrab. em. in p. can. de fabrica. de consec. dist. 1.*
- 20 ¶ Erat ¶ & apud ethnicos mos restaurandi, & edificandi, seu consecrandi templa per pontifices suos: vt obseruare possumus ex Lino, dum ait, *lib. 9. Decad. 1.* Cornelium Barbatum pontificem maximum, coactum ex consensu populi verba praere in dedicatione adis Concordiae in ara Vulcani, cum more maiorum negaret, nisi consulem, aut Imperatorem posse templum dedicare. Item ex verbis epistolae Aureliani ad Ceionum Bassum, apud Flauium Vopiscum, in *Aurel. vita. De Palmyrenorum bonis*, inquit, *habes gemmas regias: fac colonestari ex his omnibus templum: mihi & immortalibus, gratissimum feceris: ego ad senatum scribam: petens vt mittat pontificem, qui dedicet templum.* Alius & referendus Cornelii Taciti locus, *lib. 20.* in quo & ceremonie dedicationis praefecit g. ntilitatis referuntur his verbis: *Vndecimo calend. Iulias, serena luce spatium omne quod templo dicebat eunctum vitis, coronisq; ingressi milites, quibus sancta omnia felicibus ramis: dehinc virgines Vestales cum pueris puellisq; patrimis marumisque, aqua, riuus, & fontibus, amnibusq; haurita, perluere. Tu Heluidius Priscus prator praenunte Plautio Heluatio pontifice, lastrata bene uaurisq; arca, & super caespitem reddidit extis, Ionem, lunonem, Mineruamq; praesideq; imperii precatus, vti capta prosperarent, sedeque suas pietate hominum incoatas, diuina ope attollerent, vitas, quibus ligatus lapis inmixique funes erant, contigit. Similiter ceteri magistratus, & sacerdotes, & senatus, eques, & magna pars populi, studio laetitiaeque connixi, saxum ingenstraxere: passimque iniecit fundamentis argenti aurique stipes, & metallorum primitiae nullis fornacibus victa, sed vt gignuntur. Praxerere Aruspices, ne temeraretur opus saxo. aurove in aliud destinato. Altitudo adibus adiecta. Haec Tacitus. De sacro Capitolii templo restituito a Vespasiano tradit, cura L. Vestini equitis, quem monuerunt contracti haruspices, vt reliquia prioris delubri in paludes auherentur, templum idem vestigiis luteretur. ¶ Postremo ¶ restituantur ecclesiae & beneficia, quando pristini & ante sublati fines restituntur, vt in *cap. de paro. ¶ Sed ¶ tertio loco fit beneficiorum erectio, quando mutatio fit formae beneficii: veluti si ex capella fiat parochia, ex parochia episcopatus, & ex episcopatu archiepiscopatus, vt in *extra. saluator. de preben. li. ex capella simpliciter fiat collegiata, ex collegiata canonialis, vt in can. se episcopus, 12. q. 2. ex reg. di. i. secularis, vel contra ex dispensatione: iure enim communi inhibita est haec commutatio, *cano. que sem. 1, 19. q. 3.****

De collatione beneficiorum.

Cap. 6.

- 1 Continuatio c. & num prius de collatione, quam vacatione beneficiorum dicendum.
 - 2 In collatione beneficiorum qua consideranda.
 - 3 In tutoris datione qua consideranda.
 - 4 Beneficia animum idoneis sunt conferenda, & qui illi.
 - 5 Beneficia laicis non conferuntur ecclesiastica.
 - 6 Feminae capaces aliquorum beneficiorum.
Feminae non accipiunt primam tonsuram clericalem, eod.
 - 7 Beneficium cum simplici tonsura quale.
 - 8 Curam habens animum beneficium, exigit sacerdotem: studiorum tamen causa per quinquennium differtur promotio.
 - 9 Mores beneficiorum quales esse debeant.
 - 10 Scientia beneficiorum qua requiratur.
 - 11 Aetas qua legitima in sacerdotibus obtinendis.
 - 12 Episcoporum & praelatorum aetas.
 - 13 Episcopus qui indigno beneficium confert quomodo puniendus.
 - 14 Regere alios non debet, qui se nequit gubernare.
 - 15 Abbati qua debet esse aetas.
 - 16 Aetas aliorum in Gallia qua esse debet.
- 17 Aetati beneficiorum dispensatur a summo pontifice ex causa.
 - 18 Aetatis gratia non fit, nisi duorum annorum, eod.
 - 19 Episcopi iuuenes non contemnendi.
Iuuenem prudentia aliquando senum vincit peritiam, eod.
Sed raro contingentia non sequenda, eod.
 - 20 Canonice aetas qua requiratur.
 - 21 Aetas beneficiorum in non curatis beneficiis qua requiratur ex antiquo & nouo iure.
 - 22 Beneficiandi mores, eod.
 - 23 Qualificatus beneficiarius quis.
 - 24 Praebenda sacerdotalis tantum presbyteris aetatis legitima, non ante tempus presbyterii factis concedenda.
Curio debet fieri presbyter intra annum, & quomodo hoc intelligendum, eod.
 - 25 Beneficio priuatur, qui non est clericus.
 - 26 Beneficium habens uxorem per verba de praesenti ducens, eo priuatur.
 - 27 Beneficia regularia regularibus, secularia secularibus conferenda.
 - 28 Beneficia regularia regularibus ordinis tantum eius beneficii conferenda.
 - 29 Monachis mendicantibus nulla beneficia ecclesiastica concedi possunt.
 - 30 Monachis quibus, & qua beneficia liceat habere.
 - 31 Monachi eligi possunt in episcopos.
 - 32 Episcopus a quibus debet esse immunis.
 - 33 Beneficium conferri non potest ex illegitima coniunctione nato.
 - 34 Beneficium paternum filius legitimus, & naturalis immediate a patre capere non potest, mediate potest.
 - 35 Spurius filius non admittitur in beneficio paterno, nec nati ex illis etiam legitimitati & dispensari ad beneficia.
 - 36 Spurius quia dispensari ad beneficia.
Dispensatio illegitima a quo fieri debet, eod.
 - 37 Dispensatio natalium ad sacros ordines non porrigitur ad beneficia.
Dispensationes ad beneficia a casu in casum similem, vel maiorem non producuntur, eod.
 - 38 Dispensatio per simplicem signaturam ad pluralitatem beneficiorum.
Per, fiat vt petitur, quot contineat beneficia, eod.
 - 39 Beneficium conferri debet ei, qui idioma loci intelligat.
 - 40 Linguarum & idiomatis intelligentia quid inuenit homines, & quid noceat ignorantia.
 - 41 Patronus debet presentare episcopo clericum diocesanos, qui intelligat idioma, & intelligatur.
 - 42 Alienigena in Gallia beneficia ecclesiastica non potest possidere.
Albinus in Gallia quid, eod.
Naturalitatis, seu affiliationis in regno litera, eod.
 - 43 Alienigena in Britannia, Hungaria, Bononia, Verona sacerdotia habere non possunt.
 - 44 Beneficiandorum in Gallia qualitates.
 - 45 Beneficia qua vacant certis mensibus, quando graduatis, aut nominatis, vel abis debeantur.
Graduatorum studii tempus praescriptum, eod.
Infinitum literarum studii graduum quo tempore fieri debet, eodem.
 - 46 Beneficia ville murata conferri debent graduatis.
 - 47 In nominationibus Academia, nominatus debet exprimere beneficium quod possidet, & valorem.
 - 48 Litera expectativa ad beneficia debent exprimere possessa beneficia per impetranem, & qualitatem eorum.
 - 49 Nominationes, qua ab Academia dantur ad beneficia, referuntur ad qualitatem persone secularis, vel regularis.
 - 50 Nominatorum ad beneficia praefertur antiquior, qui eo anno debite qua oportet insinuauerit.
 - 51 Gratificationi inter graduatos quando locus fit.
 - 52 Beneficia conferri quibus non possunt.
 - 53 Bannito non confertur beneficium, & tamen ante relegationem possessio beneficio non priuatur.

Cognita origine, distinctione, & erectione, ¶ seu restitutione, & suppressione beneficiorum, antequam peruenire possimus ad personas sacerdotum, medium quoddam agnoscere debet collationis & possessionis beneficiorum: cui proxime vacationis speculatio innectitur. Sed prius ne de collatione, qua de vacatione dicendum sit,